

„Soča“ izhaja vsak petek in velja
pe pošilj profemana ali v Gorici na dom
pošiljana:

Vse leto f. 4.40

Pol leta 2.20

Četrt leta 1.10

Pri oznanilih in tako tudi pri „po-
sajilnicah“ se plačuje za navadno trisop-
no vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat

7 " " " " 2 "

6 " " " " 3 "

Za večje čerke po prostoru.

SOČA

Posamezne številke se dobivajo po
8 kr. v tobakarnicah v gosposki ulici
blizu „treh kron“, na starem trgu
in v nunski ulici ter v Trstu, via Ca-
serma, 3.

Dopisi naj se blagovoljno pošiljajo
uredništvu „Soča“ v Gorici na Travniku
16, I., naročnina pa opravištvu „Soča“
Via della Croce št. 4. II.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj
se blagovoljno frankujejo. — Delalcem
in drugim nepremožnim se naročnina
zniža, ako se oglase pri opravištvu.

Včerajšnje številko nam je zasegel gospod
državni pravdnik zaradi vvodnega članka „Viso-
ka vlada pa Slovenci“ (s koroško-primorske meje).
Današnja številka je drugi popravljeni na-
tis včerajšnje.

Goriška ljudska posojilnica.

Pretekli ponedeljek, 25. t. m., zbrali so se bili
društveniki tega najnovejšega slovenskega zavoda k ob-
čnemu zboru v pisarnici dr. Nikolaja Tonkličja. Med
navzočimi bili so tudi: profesor Fr. Erjavec, mejni
prof. Ant. Obizzi, župnik Filip Kramar, dr. Jožef
Tonkli, vsi udje ravnateljstva in drugi. Izmed 157
opravih deležev zastopanih je bilo 65, večji del po
dotičnih društvih, nekaj tudi po pooblastilu. Ob
11. uri odpre ravnatelj dr. Nik. Tonkli zbor, pozdravi
navzoče gospode ter naznanja, da temu občnemu zboru
ni naloga sklepati o rednem letnem računu, ki po
pravilih se obravnjuje še le konec upravnega leta, da
je pa ravnateljstvo pri vsem tem sestavilo poročilo in
tudi račun o dosedanjem delovanju, da izrači vse v
lepem redu ravnateljstvu in nadzorništvu, ki se izvo-
lita v tem občnem zboru. Dosedanje ravnateljstvo je
opravljalo službo kot osnovni odbor, nadzorništva
pa do zdaj ni še bilo. Slednjé izrazi ravnatelj željo,
naj bi navzoči društveniki delali vsak v svojem krogu
za razširjenje ustanove, ki ima prvi in edini namen,
rešiti kmeta iz oderuških rok.

Na to je poročal v imenu ravnateljstva tajnik
g. Iv. Berbuč o dosedanjem trudu in uspehu društva.
Iz njegovega poročila smo posneli, da je imela posojil-
nica dohodkov od 1. junija do 31. decembra 1883.
2447 gl. 74 kr., stroškov pa 2442 gl. 79 kr., tako
da 31. dec. 1883. bili so v denarnici le 4 gl. 95 kr.
To je jako dobro znamenje, kajti posojilnica takrat
dobro izhaja, kadar ima ves denar na ljudeh; če ji
pa v blagajnici plesni, je slabo za njo. Pokriti je imela
posojilnica imenovanega dne 1994 gl. 95 kr., katerih
je pokrila v menjicah 1950 gl., v državnem dolžnem
pismu 40 gl., v gotovini 4 gl. 95 kr. Aktiva, sestav-
ljena po § 13. in 14. društvenih pravil so znašala
1994 gl. 95 kr., pasiva 1910 gl. 50 kr., tako da je
ostajalo 31. dec. 1883. čistega dobička 84 gl. 45 kr.

LISTEK.

Narodno blago na Cerkljanskem.

Iz cerkljanskih hribov.

V novejši dobi so se slovenski rodoljubi lotili
zopet težkega, a važnega dela: nabiranja in priob-
čevanja narodnega blaga. Važnosti narodnega blaga
mi ni treba opisovati, ker več ali manj je gotovo že
vsakemu znana. Narodno blago je merilo duševne
zmožnosti našega ljudstva. Ono je neminljiv spomenik
narodove moči in njegovega uma. Ono je kazalo, ka-
teru nam kaže pot, po kateri naj se sedanja literatu-
ra razvija. Ali kljub neprecenljivej vrednosti narod-
nega blaga se mnogi Slovenci malo, premalo ž njim
pečajo. Rod za rodom izmira in z rodom ginejo na-
rodni ostanki; kar je zginito, je zginito za vedno,
nikedar več se ne povrne. Veliko mož se je že trudilo
in se še vedno trudi, da bi ta narodni zaklad, kjer
in kolikor je še mogoče, rešili pogina. Veliko se ga
je pogubilo, veliko se ga je rešilo, a še veliko več
ga je, katero še vedno pričakuje dneva rešitve. Okraj,
kateri že dolgo brez uspeha pričakuje in kliče rešite-
ljev, je cerkljanski. Zastonj se obrača do svojih roj-
akov, do svojih razumnikov, zastonj kliče druge slo-
venske rodoljube na pomoč. Nikdo ga ne sliši, ali
pa ga noče slišati. Čudno! Kaj bi bilo temu uzrok?
Morda pa okraj v resnici ne more izpolniti tega, kar
obljubljuje; morda nima narodnega blaga? Krivico bi
mu delal, kdor bi mu to očital! Ima ga, in to ne v

Od tega zneska se odbije po društvenih pravilih 100/0
za rezervni fond, 50/0 za nagrado ravnateljstvu in
obresti za izposojila, tako da ostane dobička, ki se
ima razdeliti na opravilne deleže, 64 gl. 78 kr., kar
znaša okolo 7 1/2 0/0. Opravihni deleži nesejo torej do-
bre obresti in vloženi denar ni zgubljen; obresti se
pa ne plačajo zdaj, kakor smo z gore omenili, ampak
še le konec upravnega leta ali pa še le konec teko-
čega državnega leta, da se bodo potem društvena leta
vjemala z državnimi. Posojilnica je izposodila v zne-
skih od 40 do 600 gl. vkup 2340 gl., podaljšala je
izposojil za 2400 gl., vsega prometa je imela 7300
gl. 50 kr.

Pri razpravi o odborovem poročilu prašal je g.
župnik Kramar, ali bi ne bilo primerno, da bi se obra-
čala posojilnica pri izposojevanju denara na razna
društva po deželi, n. pr. na vinorejsko društvo v Dorn-
bergu, in bi izposojevala največ onim ljudem, katere
bi društvo kot potrebne in zanesljive zaznamovalo.
Odgovor je dobil, da do zdaj se taka potreba ni še
pokazala in da, ako bi se pojavila potreba, bi po dru-
štvenih pravilih ne zadostovalo, da se prosilec samo
priporoči, ampak mora kdo tudi porok zanj biti. Mo-
ralo bi torej za priporočena jamčiti ali celo društvo
ali pa kateri društvenik. Razpravljalo se je prašanje,
kako bi se to prekoristno društvo bolj razširilo in
utrdilo, ter so se sprejeli ali odobrili v tem oziru ne-
kateri nasveti. Navzoči so bili o tem prepričani, da s
pojasnovanjem in priporočevanjem ter natančnim vod-
stvom se da še veliko opraviti.

Na to je bila volitev ravnateljstva in nadzorstva.
Na predlog g. dr. J. Tonkličja volili so se v ravnatelj-
stvo dosedanj gospodje, namreč: dr. Nikolaj Tonkli,
ravnatelj; dr. Aleksij Rojic, njegov namestnik; kne-
zondškofski kancler Matija Kravanja, denarničar;
dr. Ant. Gregorič, kontrolor; profesor Ivan Berbuč,
tajnik. — V nadzorstvo so bili voljeni: profesor Fr.
Erjavec, vodja Fr. Povše, uradnik Fr. Feršič, župnik
Filip Kramar v Dornbergu, vikar Andrej Znidarčič v
Gradnem. Ker je bil dnevni red končan, sklenil je
predsednik prvi občni zbor „Goriške ljudske posojil-
nice.“

Mnogo rodoljubov je obečalo, da pristopi temu
društvu, a do zdaj so vedno odlašali; dosedanje do-
bro denarno stanje naj jih prepriča, da se jim ni bati
za vloženi denar. Ako bi posojilnica imela več dru-
štvenikov, lahko bi tudi več izposojevala in dobički

majhni, ampak v veliki meri. Kar se narodnega blaga
tiče, se naš okraj s ponosom lahko meri z marsikaterim
drugim, a vse to je še mrtev zaklad. Cerkljanski okraj
je v tem obziru podoben hribu, kateri hrani v sebi
najlepše in najdražje kamene, a nobeden se ne potru-
di, da bi jih poiskal, dasi bi bilo treba samo malo
zemljo odgrebsti in kamni bi se prikazali.

Znano je, da kraji, kateri so v bližini ali vsaj
v ožji dotiki z mestni, so svoje prvotno življenje ali
življenje svojih pradedov popolnoma spremenili. Na-
rodne šege, noše, običaje, vse je poplavila spremenja-
joča se mestna oblizanost. Navzeli so se mestnega
življenja in mestnih izdelkov, domače blago so začeli
zanemarjati, popuščati, tako da danes je že težko
zaslediti pravo narodno življenje. Pri nas na Cerkljan-
skem je to vse drugače. Mestna omika ni imela moči
do nas; zato je do novejših časov ostalo med narodom
vse to, kar so od nekdanjih časov rod za rodom po-
dedovali. Šege, navade, običaji, narodna slovstvena
dedščina, vse je ostalo skoro popolnoma nepremenjeno
in to večinom do zadnjega desetletja. Do zadnjega
desetletja, pravim, kajti kakor se je v novejšem času
začela širiti pri Slovencih nekaka občna narodna za-
vest, občno narodno gibanje, tako so se tudi Cerkljani
v zadnjih letih začeli z veliko navdušenostjo zanimati
za napredujočo omiko. Ljudstvo se je začelo zanimati
za časnike, za novosti. Ustanavljajo se čitalnice, bralna
društva, napravljajo se ljudske veselice. Pevovodje se
z vso močjo prizadevajo, da bi odstranili grdo pope-
vanje in tudi pri nas vcepili in razširili kali umetne-
mu narodnemu petju. Narod se je pričel zanimati

bi bili večji. Največji dobiček bi bil ta, da bi se kmet
rešil iz rok neusmiljenih oderuhov. Rodoljubi, katerim
plesni denar v škrinji, v posojilnico ž njim, da pri-
nese obresti in da prinese marsikomu pomoč v veliki
nadlogi. Rojaki na noge! Uradna ura je vsak četrtek
od 10. do 12. predpoludne, vendar se sprejema de-
nar in se izposojuje kedarkoli, ako je priložnost ali
sila. Posojilnica ima svoj sedež pri dr. N. Tonkličju v
ulici Ascoli pri sv. Ivanu, h. št. 1.

Dopisi.

V Gorici, 28. febr. — Častiti gospod urednik!
Mislim, da se spomni kdo naših mestnih potreb
in da vam bo pisal kaj o stvareh, ki so za mesto
preveliko važnosti in katerih ne bo mogoče djati z
dnevnega reda, dokler se stalno ne uredijo; samo da
bi se ne uredile tako, kakor novo pokopališče, na
katero mislijo z nevoljo njegovi grajalci in njegovi
zagovarjalci po sili. Ker se pa nihče do zdaj ni o-
glasil v cenjeni „Soči“ o strogo mestnih zadevah, za-
to dovolite, da jaz danes na kratkem omenim neko
reč, o kateri se mestni očetje posvetujejo že mnogo
let in o kateri je nedavno pisal neki tukajšnji list,
ki Slovincem zabavlja, kjer more. Menim pitno vo-
do, katere mesto nima dovolj, kakor tudi vodo za
snaženje, pomivanje in drugo rabo. Skoro nobene stvari
Gorica tako ne potrebuje, ko zadostne dobre vode.

V rečenem listu je nekdo nasvetoval, naj se
plača Rittersju, ki dobiva vsako leto 4500 gl. za vodo,
katero daje iz Stračie mestu, nekoliko večja vsota
(morebiti 6000 gl.), da bo dajal mestu več vode, in
naj se v Kronbergu, odkoder je speljana sedanja go-
riška voda, nabere v obstoječe cevi nekaj več stu-
dencev, da bo vodotok obilnejši. S tema dvema sred-
stvom bi se po mislih omenjenega dopisnika poma-
galo goriškemu mestu v njegovi potrebi gledé pitno
in druge za hiše in vrte potrebne vode popolnoma.

Temu načrtu sem jaz popolnoma nasproten, ker
je predrag in nezadosten. Stroški za nape-
ljanje nekaterih studencev v Kronbergu v sedanje ce-
vi bi ne bili v nikaki razmeri z ono množino vode,
katero bi dobili iz teh studencev, bili bi pa tudi pe-

za to, kar je novo, kar je umetno; prejšnje se mu
dozdeva nepopolno, prenavadno, začena je zanemar-
jati, popuščati. S tem se začenjajo narodni proiz-
vodi polagoma zgubljati v večno pozabljenost. Veliko
našega narodnega blaga visi tedaj nad nevarnim, glo-
bokim propadom; samo še en rod, in koliko nam ga
zginje v preteklosti.

Cerkljani morejo biti ponosni na svojo narodno
dedščino. Po mnogih krajih, v katerih so Slovenci v do-
tiki z drugimi narodi, je več ali manj tuji upliv sode-
loval na razvitek narodnega blaga. Našemu okraju je
povsod le naš jezik, naš narod mejaš, zato je vse to,
kar ima, izrastlo iz lastne zemlje brez tujega upliva.
Vse kar ima, imenuje sad svojega uma, občutke svojega
srca, okvir svojega življenja.

Drugo, kar daje našemu okraju častno mesto, je
množina starinskih knjig. Tudi v tem obziru se more
naš okraj ponašati, ker hrani v sebi veliko takih
knjig, katere so danes že jako redke. V mislih so
mu knjige z letnico 1690 in naprej; o onih iz našega
stoletja niti ne govorim. Pri tej priložnosti naj ome-
nim pridige Janeza Vipavskega, Pöhlinova slovnico,
njegove „Molitvene bukvice“, več zvezkov pobožnih
pesmi, katere spadajo v to dobo, in več drugih, ki se še
vedno med ljudstvom nahajajo. Žalibog, da so začeli
te knjige od dne do dne bolj uničevati in da se jih
je že veliko uničilo, ker ljudstvo sega sedaj raje po
novejših, ker se mu prejšnje dozdevajo brez prave
vrednosti. Neizmerna škoda je, da smo toliko časa
zgubili, ne da bi se bili potrudili za stare priče slo-
venskega slovstva. Pozni smo, skoro prepozni; med

polnoma zavrženi, ker bi ne odstranili neobhodne potrebe drugega vodotoka. Ako moramo razen kronberških cevij še za druge skrbeti, zakaj bi ne poiskali takih, ki bi nam dale zadostne vode, ne da bi bilo treba v Kronbergu novih stroškov.

Vodotok iz Stračice je nerabljev in predrag, nerabljev gledé pitne vode, ker voda, ki prihaja iz Stračice, je pretopla, zaradi cevi, ki so premalo globoko v zemljo položene, in ni dovolj čista, ker ni precejena (filtrirana). Izgovor, da voda iz Stračice je samo za pranje in vrte, ni veljaven, kajti občinstvo, ki je siljeno hoditi po tisto vodo, ne dela razločka, ko ima vodo rabiti, ampak jo rabi za vse, samo da jo ima. Nasvet, da naj se napravi v Stračicah cedilo (filter) nam nič ne pomaga, ker cedilo očisti vodo mehanične nesnage (zemlje, prahu itd.), nikakor pa ne kemičnih zmesij. Kemične zmesi so veliko bolj nevarne, ko mehanične; to mora priznati vsakdo. Voda iz Stračice se pa prav lahko kemično pomeša, ker se zajema pod tovarnami, v katerih so začeli v novejših časih rabiti kemične snovi. To se vidi v Podgori, kjer je Ritterjeva tovarna popolnoma pokvarila pitno vodo. Ako v Stračicah sedaj ne rabijo kemičnih tvarin, ne moremo vedeti, ali jih ne bodo rabili s časom (rabili jih bodo gotovo, ako bodo kazale dobiček); zato se ne moremo zanašati na ono vodo gledé čistobe. Pitna voda mora imeti svoj izvir ali začetek nad tovarno.

Voda iz Stračice je pa tudi predraga mestu. Mesto plačuje zdaj 4500 gl. na leto za njo; če so to obresti po 5 od sto od naloženega kapitala, znaša kapital 90.000 gl. Če se zviša letna plača na 6000 gl., bodo to obresti od 120.000 gl. Razen tega bili bi stroški še za cedilo in za večje cevi, katere nasvetuje uže večkrat omenjeni dopisnik. Stroški bi bili torej veliki in sicer za slabo ali vsaj za ne popolnoma zanesljivo vodo. Navedena vsota pa ni edina, ki dela vodo iz Stračice drago; veliko dražja je ta voda zato, ker zaradi nje je mesto odvisno od Ritterjev. Ali si upa goriški magistrat postaviti mitnico na svojo cesto, ki veže postajo z mestom, na kateri bi se zahtevalo pol krajcarja od kvintala od vsega blaga, ki se pelje v mesto? Tega si ne upa; zakaj ne? Ker po ti cesti prevažajo največ blaga Ritterji in če bo magistrat zahteval cestnino, bodo Ritterji zahtevali vodnino. Kadar bo v mestnem starešinstvu posvetovanje o imenovanju mitnici ali o vodi, ki je mestu potrebna, bilo bi najbolje, da bi vsi oni svetovalci zapustili dvorano, ki imajo kupčijske, denarne ali službene zveze z Ritterji. Prepričani smo sicer, da tudi če ostanejo, bodo glasovali po svojem prepričanju, vendar ako bi tisti čas šli iz dvorane, vzeli bi hudobnim jezikom povod obrekovanja in to je veliko.

Gorici se da pomagati z vodo tako le. Studenčnice v okolici ni toliko (vsaj znane ne), da bi zadostovala vsem mestnim potrebam. Sočina voda je pa izvrstna, ako se obvaruje kemičnih in mehaničnih zmesij. Zato naj se napelje voda v mesto iz Soče; vodotok naj se začne nad Solkanom, kjer ni nobene tovarne. Od Solkana naprej do Plavi naj mesto proti majhni odškodnini dobi pravico, da se ne bodo smele tovarne zidati, da bo voda obvarovana kemične zmesi. Kjer se bo voda zajemala iz Soče, naj se napravi cedilo (filter), da se odstrani iz vode mehanična zmes. Cevi naj bodo široke in globoko v zemlji, da se voda po poti ohladi. Iz Solkana do Gorice voda pada in zato bi se lahko napeljala v nižjih delih mesta tudi v višja nadstropja, kamor bi jo njena teža gnala. Vode bi bilo vedno dovolj in bila bi dobra za katero koli rabo. — Preračunili so, da tak vodovod bi stal

tem, ko so drugi svojo narodno njivo že davno poželi, in pobirajo zadnje ostanke, leži pri nas še vsa njiva nepožeta, a poteptana, in tedaj ni čuda, ako se je že veliko dragega semena izgubilo. Kako žalostno je slišati: „Moj stari oče, ta jih je znal, in kako lepe, dva dneva bi vam jih imel dosti pravit.“ Mož je umrl in z njim je umrlo vse, kar je vedel in znal, ker sedanji rod se veliko tega več ne spominja. Ali pa, ako prašate po kakih knjigi, za katero si zvedeli odgovori: „Saj ni dolgo, od kar se je tukaj povajavala; gotovo so jo otroci raztrgali.“ Žalostno sicer, a kaj se hoče; kar je zgnilo, je zgnilo, tega ne priključimo več nazaj.

Na noge, Cerkljani! Dasi je preteklost veliko za vselej pogubila, nam vendar sedanost še mnogo ponuja; ako to rešite, ste svojo čast pred svetom rešili. Sramotno bi bilo, ako bi se vam moralo očitati, da se niti toliko ne potrudite, da bi njivo, katero so vam drugi nasejali, poželi.

Pokažite svetu, da niste svojih talentov zakopali, ampak da ste modro z njimi ravnali, kar pričajo obresti, katere sedaj pobirate in katere s ponosom slovenskemu svetu pokažete. Pokažite svetu, da svoje zaklade tudi sami cenite, da cenite in spoštujete vaše pradede. S tem pridobite da vas bodo tudi drugi spoštovali. — Na delo tedaj!

Sekec.

200 do 300 tisoč gl. Denimo srednje število 250 tisoč. Kje se dobi denar za to napravo? 120.000 gl. znaša tisti kapital, od katerega bi plačevali vsakoljetne obresti Ritterju za pomnoženo vodo. 130.000 gl. pa oni, katerega obresti bi nesla mitnica na cesti proti postaji, ako bi se napravila, plačila zasebnikov za vodo v svojih hišah, in še kak drugi vir. Denar bi bil torej vkup. Sicer pa ne vém, ali so v mestu take razmere, da bi se smelo začeti brez strahu kako veliko podjetje, kajti podjetja zadnjih let niso prinesla sreče našemu mestu. Zato videant consules; mestni očetje, imejte blagor občine pred očmi.

S Krasa, 26. febr. — Prosim, g. urednik, blagovolite sprejeti nekoliko vrstic v Vaš cenjeni list. Mnenje moje je, vam nekaj o vinu poročati. Veselilo me je, ko sem v cenjeni „Soči“ čital v preteklem letu o dobri letini v goriških Brdih; tudi Istra hvalila se je, da ima vina mnogo. Radoveden sem bil, kakšnega. Leto se ni minulo, ko sem se o isterskem refošku v različnih krajih dobro prepričal; se vé, dopadal se mi je. Veselilo me je, da si tužna Istra s tem tudi opomore in da dospé do željenega blagostanja. Ali ko se ga je mnogo, mnogo sodov in sodčkov v različne kraje razprodalo, posebno na Kranjsko, in se ga vendar še zdaj toliko v Istri nahaja, začelo se mi je nekako čudno, mislil sem: tu mora biti „mašina“, in menim, da se nisem varal.

Nekdo pripelje iz severne Istre vino za svojo krčmo in sicer vino, katero se je jako hvalilo. Pridem v krčmo, pijem, a dopada se mi ne niti po barvi in tem manj po okusu. Vzajem steklenico, prosim krčmarja, naj mi jo napolni in jo nesem domov. Doma pustim jo stati osem dni; po osmih dneh jo odprem, vlijem vino v kozarec, a kaj vidim? Spodaj v steklenici dva prsta gošče, temne barve, ki po mojem mnenju ni zdravju prikladna, ampak jako nevarna. Svetoval bi, da bi se v tem oziru ustanovila krajna komisija, katera bi imela nalogo na vino dotične občine bolj paziti. Gospodarje pa, pri katerih bi se „pacikano“ vino dobilo, ostro kaznovati; v kratkem bili bi na boljem.

Kraševcem bi pa priporočal še najraje domače, ono, katero lastna zemlja rodi. Teran je sicer dražji, a človeku pravo zdravilo.

(Opomba uredništva. Ume se po sebi, da ne pačijo vsi Istrani svojega vina, ali žalostno je, da so nekateri, ki škodujejo sebi in celemu okraju z brezvestnim pačenjem vina. Take izgleda imamo žalobog tudi na Goriškem. Ni dolgo, odkar je naš dopisnik iz Kanala tožil o nekem krčmarju, kateremu so vino na gnoj izlili. V Kanalu je pa to dobro, da imajo izvrstno policijo, ki hitro zavoha, ako se v trgu kaj nerodnega zgodi. Tako policijo naj bi imeli, kakor tudi g. dopisnik nasvetuje, po vseh občinah, potem bi bilo ponarejalcem vina delo vsaj oteženo. Najboljša policija seveda bi bila poštenost, ali kaj, ko je ni kupiti?)

Posestnik.

Devin, 26. febr. — Koncem prošlega leta imeli smo tukaj občinske volitve. Devin pripada gradiškemu političnemu okraju. V tem okraju odrekajo nekateri kaplanom volilno pravico; mej to spada tudi naš g. župan. In zakaj to? No, te vrstice nimajo namena odgovarjati na to prašanje. Menim pa, da ne zate, ker je v motnej vodi laže ribariti. — Ko tukajšnji kaplan v imeniku volilcev, ki je bil na ogled razpostavljen, ne najde svojega imena, reklamuje svojo pravico pri komisiji, katera je reklame presojevala, opirajoč se na točko 1. 2. a. občinskega volilnika. Komisija pa, ktero je bil g. župan, ne zmened se za točko 17. obč. volilnika, po svojej volji izbral, pri kima predsedniku in kaplanu dobi svojo pritožbo odbito. — Pri tej priliki naj omenimo, da je g. župan kot komisije predsednik precej netaktno in zelo nepristojno ravnal, podtikajoč g. kaplanu sleparijo, češ, da je imenovano točko napačno navedel. Tako je bila komisija omamljena. Gospod župan! predno kaj takega izustite, trebe stvar resneje premisliti! G. kaplan imel je reklamo pišoč slovenski volilnik pred sabo, a ne italijanskega. Prav in pošteno bi bilo, da bi imela tudi pisarnica slovenske županije vsaj en iztis slovenskega volilnika v svojej knjižnici. — Kaplan išče zdaj pravice pri sl. c. k. okr. glavarstvu v Gradišci; a tudi to noče mu priznati v §. 1. 2. a. utemeljene pravice, češ, ta točka daje volilno pravico samó duhovnikom kristijanskih spoznav, ki služijo stalno v dušnem pastirstvu, a devinski kaplan ne more se smatrati kot stalno služéči duhoven, „perché ad natura (sic) amovibile“. — V svesti si pa, da, čeprav „ad nutum amovibile“, vendar služi stalno v dušnem pastirstvu, ker v slučajih premeščenja njegova služba ne preneha, se kaplan z glavarstvenim odlokom ne zadovolji. Pritoži se proti temu odloku pri veleslavnem c. k. namestništvu v Trstu, opirajoč se mej drugim na razsodbo vis. c. k. državnega sodišča od 24. okt. 1879 št. 198. Ta razsodba namreč priznava kaplanom splošne volilne pravice. Visoko c. k. namestništvo uniči glavarstveni odlok ter prizna v smislu §. 1. 2. a. obč.

volilnika devinskemu kaplanu volilno pravico z ukrepom od 7. febr. 1884. št. 1243. — Tako si je kaplan v Devinu kračeno mu pravico priboril. — Toliko v poduk kaplanom sploh, a posebno kaplanom gradiškega okraja.

(Op. uredn. Cestitamo gospodu kaplanu za moško vedenje ter prosimo vse častite rojake, najse potegujejo poedini in združeni za svoje in narodne pravice tako, kakor devinski kaplan za volilno pravico.)

—r.—

Iz Brd, 28. febr. V treh mesecih: decembra, januarja in februarja so umrli v Brdih trije dušni pastirji: gg. Ignac Fabiani, župnik v Slovrenci, Anton Zamar, beneficijant na Vrhovlji, in Andrej Jug, kurat v Kožbani. Zadnji je bil pokopan na pepelnico ob 11^{1/2} uri v pričó velike množice ljudstva, zbrane iz več duhovnij. Sprevod je vodil pred. g. Al. Fabiani, župnik iz Biljane, s pomočjo 6 duhovnikov, katerih dva sta bila iz Slovenije onkraj Idrije: — hvala vsem!

Kožbanski kurat je umrl za pljučnico, katero je dobil na dan pogreba ranjkega Zamarja. Tisti dan je omenjeni gospod po poti hitel, da bi prišel o pravem času k pogrebu. Vsled tega se je ves prepotil in ko je prišel na Vrhovlje, je šel naravnost v cerkev, ki je bila ulažna in mrzla, ne da bi se bil prej v kaki hiši pri ogaji ogrel ali preoblekel. Neki svetni gospod, ki je bil pri pogrebu pričujoč, je že takrat rekel, da kožbanski gospod si je danes nakopal smrtno bolezen. Tako se je tudi zgodilo; v mrzli cerkvi je pot udaril v gospoda, začel je bolehati in na tem je umrl. Bog mu daj večni mir in pokoj.

Vsled teh izgub ima gradenski g. vikar razen svojega prav težavnega vikarjata še dvema raztresenima duhovnijama dušno pomoč dajati — Slovrencu in Kožbani. A nadejamo se, da Slovrenec dobi kmalu rednega dušnega pastirja, kajti izvedeli smo, da za to duhovnijo se je oglasil izvrsten duhoven: čvrst, mlad, delaven, razumen, zdrav, krepak, vnet za božjo čast in zveličanje duš, praktičen mož in pošten narodnjak. Blagor občini, ki ga dobi!

„Passer solitarius“.

Iz Brd, 26 febr. — Dopis iz Števerjana v zadnji „Soči“ in opazka uredništva na konci onega dopisa sta mi dala povod, da sem tudi jaz napisal par besed o razmerah naših zemljiških gospodov in njihovih najemnikov ali kolonov.

V Brdih, kakor znano, je le malo lastnikov ali posestnikov, vsi drugi so kmetje (najemniki ali koloni), kateri posestnikom zemljišča obdelujejo. Delajo pa, skoro brez izjeme, na tretji del vinskega pridelka, t. j. gospod ali posestnik ima 2 dela in kmet 1 del. Ako pridelal najemnik 15 kvincev vina, pripade gospodu 10 in kmetu 5 kvincev, vse drugo, kar pridelal kmet na gospodovem zemljišču, na drevesu in na zemlji, je njegovo. Davki in druge naklade pripadajo gospodu. Od svojega dela mora najemnik še odbiti toliko, da plača gospodu najemščino za hišo, v kateri stanuje, za travnike, gozde itd. Tako je bilo nekdanj in to velja tudi sedaj pri nekaterih gospodin. A drugi, in sicer velika večina, so to razmerje premenili. Mesto da bi kakor prej tržali od svojih najemnikov le 2 dela vinskega pridelka, jemljejo jim tudi tretji del ali celo polovico vsega sadja, katero pridelajo. Še več. Nahajajo se po Brdih tudi taki posestniki, katerim morajo njihovi koloni se po vrha vsega vsa njih zemljišča, katera so si doma obdržali, obdelovati v raboto t. j. brez plačila samo proti picli hrani, pri nekaterih pa še te ne dobijo. In takih rabot ni malo. Vsak najemnik mora priti takemu gospodu delat vsaj po 2 dni v tednu, toraj 104 dni v letu. Misli si, dragi bralec, kaka strašanska butara je to za kmeta. Zgodi se namreč lahko, da če spomladi več časa dežuje, kmet svojega zemljišča ne more obdelati, da ne more nič vsejati in nič vsaditi, kajti, ko hitro vreme pripusti, mora gospodu sejati in saditi; med tem pa čas beži in na zadnje je — prepozno. Ako pa kmet nič ne vseje ali celo malo, kje hoče živeža dobiti za zimo? Morda pri gospodu? Da, oni dan, ko mu dela, ga dobi; pa družina? Zakaj pa kmet pri teh okoliščinah kmetije ne zapusti?, bi prašal kedo. O, saj bi vse popustil, zdihuje večkrat tak revež, ako bi le svojo streho imel! Tako pa sem prisiljen ostati in trpeti!

Čudne so take razmere in skoro neverjetne, ali vendar so resnične. Kje je pa zakupna pogodba? Kako, ali se kmet ne pogodi z gospodom, predno kmetijo nastopi? Pismene pogodbe gospod z njim ne dela. Vsako leto ga pokliče pred se, mu vnovic za eno leto dá v najem zemljišče in stanovanje. Gorje mu, ako proti zine; ako nisi zadovoljen tako, zareži oblastno nad njim, preberi si. Kaj hoče drugega nego molčati in trpeti. Tak položaj je neznošen. Ni čuda ako se je že zgodilo, da je kmet med letom obdelano zemljišče popustil in utekel.

A resnici na ljubo moram povedati, da takih posestnikov gospodov, ki se svojimi kmeti kot se sužnji ravnajo, avala Bogu ni veliko, marveč da so

tudi prav dobri in človekoljubni gospodje, kateri se svojimi najemniki vsako leto poračunijo in jim poštno njih del odrajtajo, od sadnega pridelka pa si le kaj malega pridržijo. Taki tudi ne silijo svojih kmetov, da bi jim obdelovali njihova zemljišča, ampak si najmejo za to drugih delavcev, ker so tega mnenja — in po pravici — da če kmet ne obdela sebi v najem danega zemljišča, malo pridelal on in gospod.

Časi so hudi. Res je, kakor je tudi sl. uredništvo k omenjenemu dopisu omenilo, gospod in kmet sta reveža. Prvi zaradi visokih davkov, deželnih, občinskih in drugih naklad, drugi pa zaradi slabih letin. Ali vendar posestniki naj bi tirjali od svojih najemnikov, kar je prav, naj bi pomislili, da tudi kmet mora živeti, oblačiti se in za svoj veliki trud primerne plačilo dobiti.

Od druge strani pa tudi kmetje so dolžni svoje gospode spoštovati, jim poštno dati, kar jim gre, zemljišča, katera imajo v najemu, pridno obdelovati in vsacega poškodovanja varovati.

Pisatelj tega ni prerok, niti sin prerokov, a toliko lahko že naprej pové, da dokler ne bodo kmetje bolj varčno gospodarili, zmerno živeli, pijančevanja in zapravlivosti se varovali in posebno dokler se ne bodo bolj ponižno t. j. bolj kmečko oblačili, ne bodo videli boljših časov. Kmet bodi kmet, in gospod bodi gospod! A v naših časih, posebno v Brdih hoče biti vse gospod in gospa. Ni razločka v obleki med posestnikom—gospodom in njegovim kmetom. Doma kmet nima živeža, nima drvi, nima postelje, nima odeje, a fino sukneni obleko in škornje na škripec mora imeti. Ponižnost, ponižnost, ljubi kmetje, kažite v vaši zunanosti, potem bodite gotovi, da tudi vaši gospodje vas ne bodo tako hudo stiskali.

Z dolnjega Krasa, 18. febr. (Beseda in ples nabrežinskih rodoljubov.) Društva, osobito slovenska, imajo navado pošiljati svoja vabila k besedam, tombolam in plesom uredništvom novin, da jih ta v svojih listih natisnejo in tako slavni občinstvu naznanjajo. Taka vabila se navadno natisnejo v predalu za „domače stvari“ in sicer ali koj v začetku tega predala ali pa proti koncu. — Menim, da takšno naznanila niso prav po volji nekaterim urednikom, — drugim pa so zelo všeč. Po volji niso prvim, ker jim zavzemajo prostor, ki bi ga lahko napolnili z bolj važnimi stvarmi, — zadnjim so pa potrebna, da ž njimi lahko polnijo zevajoče praznine lista. Jednako se je godilo g. uredniku cenjene „Soče“ v št. 7.

Imel je pred seboj razne sporede veselice in plesov. Te je skučil in je omenil, kedaj in kje bo kaka veselica, kedo jo priredi in kaj bo obsegala. Omenjeno usodo zadeli je tudi spored veselice nabrežinskih rodoljubov, kajti čitalnica ne more se še zvati in ne more še delovati, ker pravila niso še zakonito potrjena. — Da pa morda ustrežem nekajim čitateljem, hočem jaz nekaj spregovoriti o veselici in sporedu in kako se je vršil.

V lepej in ukusni olepšanej dvorani g. Grudna sešlo se je obilo občinstva in tudi dva vrla rodoljuba odličnjaka iz Devina. Po 7. uri, ko godba odsvira koračnico „Naprej“, se zagrinjalo vzdigne in zagledali smo vrliga rodoljuba g. Rapotca, postajnega nadzornika. Njega nalog bil je le pozdrav, a spremenil ga je v kratek govor.

Govor g. R. je bil dobro sestavljen in izgovor pravičen. Upam da g. govornik nas pri prihodu veselici zopet razveseli s podučnim ali zabavnim govorom.

O raznih prilikah slišal sem v veliko žalost naše nasprotnike besedovati, da naš jezik je robat, trd, okoren, ter da je posebno Vlahu zelo težko se ga priučiti. Taki, ki to trde, naj bi bili došli v nedeljo 17. t. m. v Nabrežino, pa bili videli, da se zelo varajo.

Gospodična M. P. rojena Italijanka, je Levstikovega „Knezovega sina“ tako dobro in čisto deklamovala, da bi lahko rekel: to je Slovenka, — a ne Italijanka. Neustrašenost (bila je prvokrat na odru), krepki glas, pravilno kretanje, prijetna vnanost prikupile so jo poslušalcem.

Pevci so svojo nalogo dobro izvršili in naši diletantje so nas prav prijetno zabavljali. „Mutec“ je nazadnje zmagal, in Trdež mu je dal svojo hčer v zakon. Hvalo so zaslužili vsi igralci, posebno mati Ana in sluga Luka. Čestitam onim, ki so prvič nastopili, od katerih pričakujemo, da nas še kedaj počastijo s svojo umetnostjo. Po besedi bil je jako živahen ples, od katerega smo se še le pozno ločili. Nadejamo se, da ta beseda bo imela kmalu naslednico. (G. dopisnik naj se ne huduje, da smo morali marsikaj okrajšati. Ur.)

V Banjaluki, dne 2. februarja. — Ker sem zvedel, da dosti ljudi iz naših primorskih krajev se tolaži s tem, da, ako jim ne pojde bolje, se preselijo v Bosno, sem se namenil še sledeči dopis napisati in povedati, kako se je godilo in se še godi onim brislim naselnikom, o katerih sem že lani pisal. Ker bivam že 20 mesecev tukaj v okraji banjaluskem, imam lepo priložnost marsikaj poizvedeti, kakor sem

že lansko leto poizvedel in v „Soči“ povedal, da iz goriških Brd, namreč iz Vederjana, Kozane, Medane in Višni-vika je prišlo vkup 11 družin, z ženami in otroci celo 60 ljudi v naše kraje. Ti ljudje so našli v Banjaluki nekega bega, ki jim je dal zemlje v selu Krimnem, v okrajnem glavarstvu Prnjavor. Napravil jim je nekaj kuč, pa takih, da so morali v deževnem vremenu dežnik nad ognjem držati. Obečal jim je bil, da jim bode dajal živeža; a dal jim je samo nekaj na družino, namreč po 3 oke koruze (oka bosanska ima 128 decigramov) na dan, pa še ta je bila plesnjava, 3 leta stara. Predno so jo potem zmelili in za polento pripravno naredili, trebalo je vsaj celi dan zgubiti, in morala je ugodna melja biti, da so bili koj usluženi. Živino za obdelovanje zemlje jim je obečal, pa jim je ni dal, nego posodil jo je vsakemu za par dni oranja; drugo trebalo je z motiko kopati. Seme jim je dal, a samo koruze za silo; s tem je bila turška obljuba izpolnjena. Kaj pa potle? Siromaki mislili so: ne bodemo tri leta plačevali ni caru desetine ni begu tretjine, onde si bomo že kaj počasno pomagali; ali vse to morajo ali so morali dati toliko desetino, kolikor begu tretjino in še polovico sena. Tako siromaki zdaj nimajo od vsega lanskega pridelka kaj jesti in nekateri so še dolžni desetino in tretjino. Kar so imeli, so potrgali, solda ni od nobene strani, in še da bi bilo delo, se ga ne morejo lotiti, ker so vsi zreli kakor rukula. Došlo je, kakor sem rekel, 11 moških, 2 sta odmah odšla, ker sta se gozda ustrašila, 9 jih je ostalo. Od teh 9 moških umrla sta pred poletjem 2, in od otrok 1, a bolni so bili skoro vsi brez razločka starosti. Bila sta tam pri Prnjavru dva Tirolca, katerih eden je umrl, drugemu je pa otrok umrl in ostali so bili vsi bolni za mrzlico. Pravili so mi: drugega nismo imeli, da bi jedli ko polento in poleti kak sad, da smo spreminjali jedi in vodo pili tako, kakoršno smo dobili. Solda ni videti; brez njega so sem prišli, pa tudi tukaj jim ga nikdo ne dá. Brici so rekli, da so jedli polento brez soli do 40 dni, da niso imeli ni čebule ni zabele. Tako mora človek poginiti. Kdor pa ima kak krajcar, da more kaj podvzeti, se bolj čvrsto drži.

Pretleko jesen prišlo je sem 52 družin, t. j. 250 oseb iz južnega Tirola, ker jim je bila povodenj vse vzela. Pa ti so dobili državne zemlje vsak po 50 oralov brez gozda in pašnikov, dobivajo vsakdanji živež od države, dalje živino, krave in vole, koruzo pa še 5 krajcarjev na osebo vsak dan. Zemlja je z nizkim trnjem zarastena, katero morajo izkopati, zato pa 6 let ne plačajo ni desetine carske ni tretjine. Za zdaj se ne vé ali bodo plačevali tretjino, ali pa ostane zemlja njim, potem ko bodo 10 let zaporedoma plačevali neko doklado ali povišanje davka. Stanovanje imajo v kosarah (barakah) okolo Verbasa in Maglaja, na pol poti od Banjaluke do Berbira, tik tega je tudi njih zemlja, v vsem prav dobra, črna ko oglje.

Še s tem se naši naselniki tolažijo, ker jim nekateri pravijo, da vse tiste zemlje, katere zdaj delajo Turčinom, so Turki nekdanj pokradli, in da niso begov, kakor se zdaj spoznava, ampak narodne, in da zdaj, kadar bodo katastrofne (zemljiške) knjige izvršene, pripadejo spet državi in da kdor bo te zemlje delal, ostane na njih ter ne bode tretjine plačeval, nego nekaj povišane davka na 10 let, potem da ostane lastnik zemlje. Take zemlje po Bosni je več ko polovica, ukradene, ker na to se prej ni gledalo, da kdo zemlje narodne dela, nego tisti je bil bogat gospod, ki je imel več kmetov, naj bodo ti kmetje na kateri koli zemlji. V Bosni vasi ali sela ne najdeš tako skapaj, kakor po naših krajih. Turci so ubogim kmetom, ki so živeli v selu na begovi zemlji, vse zapalili. Tako so se kmetje razkropili in da ne bi plačal tretjine, šel je kdo vsamotni gozd kopat narodne zemlje, ker je mislil, da tam beg nima prava (pravice) tirjati tretjino, drugi so se skrili in tako je ena kuča (hiša) tu, druga tam. Če selo šteje 20 do 25 kuč, pa bi kdo hotel vse selo obhoditi, mu ni dosta celi dan. Da ne bodo tem plačevali tretjine, na to se tudi domači kmetje zanašajo.

Danes sklenem moj dopis s tem, da povem, da ni še vse v redu tukaj in da gorje mu, kdor pride sem brez krajcarja z namenom, da tukaj odmah obogati. Še eden svet dam, da oni, kateri bi sem mislili priti, naj se združijo po 20 do 50 družin pa naj-pronjjo naredijo na visoko ministerstvo, oddelek za Bosno in Hercegovino, ter naj tako prosijo, kakor Tirolci. Kakor ubogi Brici in drugi, naj nikdo ne dela. Begu ni nič verovati, ako ne naredi veljavne pisane pogodbe, v kateri je vse naštet, kar mora kmetu dati, Turčin pa tega ne stoji, da bi se zavezal storiti, kar obeča, zato ni opravka z njim. Od Švača (naseljence) hoče odmah dobiček ineti, ne da bi zanj kaj potrosil. Begi so začeli spoznavati, da zemlja jim ne ostane, zato ne skrbijo za njo nič, ampak le skušajo, kako bi mogli kmeta izmožiti še par let, ki jim ostajejo. — Mislim, da vročekrvnim preseljivcem sem dovolj natanko povedal, kako se jim je ravnati; naj reč dobro premislijo in uredijo, predno zapustijo dom. Tirolci so dobili tudi železnico za se in za svoje blago zastoj, ker jih je vlada podpirala.

Zuavi naselnik.

Politični pregled.

Državni zbor miruje, še v odsekih vlada tihota, tudi poslanci hočejo pustu odrajtati, kar mu gre. V soboto pred pustom je imel finančni odsek sejo, v kateri je poročal dr. Tonkli o soli ter uprašal vlado, kedaj misli izvesti znani resoluciji, kateri sti se stavili že lani v državnem zboru, namreč da vlada prične razgovore z ogersko vlado zastran znižanja cene soli ter radi narejanja živinske soli. Minister Dunajevski je rekel, da v prvi zadevi se ne da sedaj nič pomagati, dokler ne preteče sedanja carinska in trgovinska pogodba, za napravo dobre živinske soli se pa že delajo poskusi. — V kratkem se začne v zbornici razgovor o proračunu za leto 1884.

Na Ogorskem se delajo že priprave za nove volitve, dasi je do teh še dolgo časa. Nasprotniki sedanje vlade so jako delavni in navdušeni.

Poročali smo, da je v Srbiji moralo odstopiti ministerstvo Krističevo ter mu je naslednik Garašanin. Misli se je, da zadnji kmalu skupščino skliče, sedaj se pa javlja, da se ne zgodi to tako hitro.

Nemčija in Rusija sti se dolgo časa neka-ko pisano gledali, sedaj se je začela Rusija Nemčiji bližati; povod temu je najbrže to, da je zasela Rusija Mrv v Aziji, s čemer se je Angležem hudo zamerila. Toda Angleži imajo sedaj dosti opravka v Egiptu in ni se bati, da bi zaradi tega nastala vojska med njimi in Rusijo. Zadnja vé o pravem času napredovati.

V ostalem ni kaj važnega in zanesljivega poročati.

Domače in razne vesti.

Imenovanje. Presviti cesar je imenoval apeliacijskega svetovalca Zenkoviča, ki je bil v Gorici dobro znan, predsednika tržaške pomorske in trgovske sodnije ter ob enem podpredsednika ondotne deželne sodnije.

Goriška čitalnica je dovršila svoje pustne veselice s sijajnim plesom 23. t. m., katerega sta se udeležila med drugimi tudi deželni glavar, prevzvišeni gospod Franc grof Coronini, in c. k. vladni svetovalec vitez Schneid Treuenfeldski. Člilnega občinstva v jako ukusni opravi bilo je mnogo in zabava navzočim prav povoljna. V postu društvo nekoliko odpočije, a praznovalo ne bo, ker napravi dve besedi.

V družbo sv. Mohora se sprejemajo vpisi samo še par dnij. Naj pohiti, kdor se ni še vpisal. Poverjenik g. Fr. Goljevček še vedno sprejema one, ki se oglašijo z letnim doneskom v rokah. Na nogel

Za Pirčev spomenik so darovali: Franc Tomšig, kaplan pri sv. Ignaciji v Gorici, 1 gl. — Andrej Ferfolja, kaplan v Kamnjah, 1 gl. — Anton Grusovin, vikar v prvostolnici cerkvi v Gorici, 1 gl. — Monsignor Štefan Kofol, kanonik v Gorici, 2 gl. — Dr. Jožef Gabrijelčič, semeniški vodja v Gorici, 1 gl. — vkup 6 gl. — s preneskom 57 gl. — Če želi še kdo kaj dati, prosimo, naj dá kmalu; ranjki Matevž je spomina vreden.

Pust bil je nekoliko mikaven; privabil je bil mnogo gledajočega občinstva na Travnik; a dostojnih šem in vozov ni bilo veliko; navadnih osemljenecv bilo je več, ali ti so zanimali bolj le svoje vrstnike. Slaččice se je mnogo razmetalo in pust je bil nekoliko živahnejši od lanskega leta, pa ne tako živ ko nekdanj; od leta do leta pojema javno pustovanje.

Ponižno prašanje. Ko je glediška kavarna v Gorici začetkom tekočega leta naročila „Slovenski Narod“, je neki deželni uradnik upokojenega c. k. uradnika, ker ga je imel na sumu, da je pripomogel k naročbi omenjenega časopisa, v imenovanj kavarni vpricho več gostov osorno napadel, mu očital, da je pozročil naročbo slovenska lista, se ž njim sprl in rečeni list, ker slovenski, pred-enj vrgel, vsled česar oni c. k. upokojeni uradnik ne zahaje več v imenovanje kavarno? — Prašamo: ali je znana ta zadeva slovnemu deželnemu odboru in ali meni slavnosti, da je tako pestovanje deželnega uradnika v javnem prostoru dostojno in da se ono vjema s tistim spoštovanjem, katero je deželni uradnik dolžan slovenskemu narodu na Goriškem, ki mu v družbi z italijanskim prebivalstvom polni deželno skledo, ter z onim načelom v deželi priznane jezikovne ravno pravnosti, katero mora deželni uradnik tudi zunaj službe pred drugimi poudarjati in dejansko invraveti?

O poreški škofiji se še vedno mnogo govori. Iz poročil, katera smo dobili iz Trsta, posnemamo, da je imenovanje nekega kandidata, ki je še le pozno prišel na vrsto, sicer odloženo, a skoro zagotovljeno. Zanimivo je v tem oziru vedenje „Triester-Zeitunge“, ki poroča, da onega kandidata so toplo priporočali nadškof goriški, škof tržaški in deželni glavar goriški grof Coromini, molči pa o tržaških krogih, v katerih so kandidata našli. Ali ni stvar taka, kakor bi si hotel kdo v Trstu roke umiti in reči, da tega nistoril on, ampak drugi. Naj kdo reče o nekem moži, kar hoče, to se mu mora priznati, da je političen. Razburjenost v Istri se vali na druga ramena in kdo more to braniti? Otroci sveta so modrejši, ko otroci luči.

Moriclec Bitežnik je bil obsojen k smrti na vislicah. Obravnava je bila pred italijanskimi porotniki v italijanskem jeziku. Ustavoverno ministerstvo je hotelo dovoliti goriškim Slovincem slovenske porotnike. Ali bi se ne moglo zgoditi to zdaj pod Taaffejem in Pražakom? Prosimo v to podporo naših zastopnikov slovenskih in italijanskih v deželnem in državnem zboru.

Druga podružnica cecilijanskega društva goriškega se je ustanovila v Sobreljah 24. svečana. Načelnik je bil zbran v. š. g. Adolf Harmelj, župnik, pevovodja pa š. g. Jurij Lapanje, organist. Podružnica šteje do sedaj ednajst udov, ki so vsi izurjeni in vneti cecilijanci. Živili!

Poziv v zadnji „Soči“, ki je prišel iz „Iz“ — ni padel na kamenita tla; oglašil se je že proticecilijance, ki je poročevalcu teh vrstic poslal častno diplomu o cecilijanskem orgljanju in petji s pridjano karikaturu, orgljanca pri orgljah sedečega. To je res „elegančno“, škoda samo da se ni upal svojega imena podpisati; sicer pa pisanje očitno kaže, da se je elegantni gospod mnogo trudil svoje navadno pisanje zatajiti. Je li znabiti to tisti napredek, katerega nam cecilijancem odrekajo, češ da za dve sto let nazaj segamo v temni srednji vek! P. K.

Na Ajsovcici začne jutre, 1. marca, šola za Starogoro in Rosental. Doigo časa se je boril deželni šolski svet, da bi dosegel šolo zapuščenim Starogorcem. Postavno potrebo šole priznavalo je tudi mesto, ali da bi moralo mesto vzdrževati slovensko šolo, to se je zdelo nekaterim možem sramotno. Nabrani so v Starigori podpise za neko prošnjo, naj bi se ustanovila v slovenski vasi italijanska šola; neki krémar je takrat nosil zvonec. Vendar to je bilo deželnemu šolskemu svetu predebelo; zahteval je število otrok, ki so za šolo, po narodnosti. Mestni urad je podal številke, po katerih je bilo v Rosentalu in Starigori blizu toliko slovenskih, kolikor laških otrok. Na podlagi teh števil odločili so se goriški gospodje za utrakvistično, t. j. slovensko-italijansko šolo, v kateri bo podučeval en učitelj v dveh oddelkih: slovenskem in italijanskem. Pristaši neke stranke so bili s tem jako zadovoljni, ker so videli v tem prvi korak in gotov pomoček, da bi poitalijančili slovenski kraj. Ako dobijo učitelja, ki bi razumel poti in namene neke stranke, bi se slovenski otroci sicer polagoma, pa vendar gotovo privedli v italijanski oddelek; potem bi ona stranka še več dosegla nego brez šole.

Zdi se, da mestni šolski svet ni delal tako, da bi oni stranki štréno zmešal, ampak da je z imenovanjem začasnega učitelja popolnoma ustregel nje nakanam, ako je res izročil šolo možu, katerega so kolovodje omenjene stranke od nekdaj imeli zaznamovanega kot najsposobnejšega za svoje namene. Mož bi se odlikoval po tem, da ni imel še nikoli stalne službe, dasi učiteljuje že mnogo let, da je bil na dveh mestih iz službe odpuščen, prvič po deželnem šolskem svetu zaradi poučevanja demonstracij, drugič od privatnega vzdrževalca šole, ki mu je pa zdaj baje dal dobro spričevalo, da nima skušnje iz verstva in slovenščine, da je v sedanji službi, kjer ima oskrbovati tudi mali slovenski oddelek, slovenske otroke smešil z besedo zakaj, tako da so se ti sramovali biti v slovenskem oddeku in so prešli v furlanski, da je bil tudi letos pred policijo klican kot sumljiv, da je pomazal Seitzu zid, kar se mu pa ni moglo dokazati, in da je velik prijatelj goriškega-boga tajnika. Vsa čast moževemu političnemu prepričanju in njegovemu mišljenju o družbijskih razmerah, vendar menimo, da če se o kom ne more tega pripovedovati, ne zgubi nič gledé sposobnosti za podučevanje v slovensko-italijanski šoli. Toliko je gotovo, da neka stranka smatrala bi šolo na Ajsovcici in imenovanje takega učitelja kot zmago nad slovensko narodnostjo in kot prvi korak do gotovega poitalijančenja slovenske davkarske občine.

Mestni šolski svet je pa menda menil, da mora ajsovskemu učitelju še posebe svoje zaupanje skazati s tem, da mu je naročil v imenovalnem dekretu, naj podučuje tudi keršanski nauk, kakor smo slišali. Po državni postavi spada podučevanje v keršanskem nauku v področje cerkve, ki ima določiti verskega učitelja. Da bi bil sl. mestni šolski svet v tem oziru sporočil kaj knezoadškofijskemu ordinarijatu ali župnijskemu uradu, v čegar okolišji je nova šola na Ajsovcici, nam ni znano. Upamo, da to stori.

Iz Slovrenca v Brdih pisal nam je prijatelj: „Mojstri laški se oglašajo, da prevzamejo delo in zidanje slovrenskega farovža. Gospod urednik, ali bi se ne lahko tudi slovenski zidarji oglašili ter delo prevzeli. Svoji k svojim!“ Prašamo: Ali je naznanil kdo delo slovrenskemu zidarjem? Če se jim delo ne nazna ni, kako se bodo zanj oglašali?

Ubitega človeka so našli 17. t. m. v Rebrnicah sredi poti med Št. Vidom pri Vipavi in Razdrtim okraj mlina g. Suše. Ubitemu, ki je doma iz Erzolja in je zapustil 7 otrok, so roparji pobrali denar, ki ga je imel seboj (10 gl.). — Na Vipavskem je rop nenavaden; ljudje so positi zaradi drznega ropa.

Jožef Culot, v Raštelji št. 2—25.

Opozarjam kmetovalce, da sem dobil te dni vrtnih semen vsake vrste, prav frišnih in s poroštvom.

Datje naznanjam, da moja štacuna je vedno dobro preskrbljena z drobižem in igračami vsake vrste in sicer po takih cenah, da se mi ni bati tekmovanja.

Jožef Culot
v Raštelji

Jožef Culot, v Raštelji št. 2—25.

Poziv — opomin Tonetu.

Pretekli je mesec dnij, odkar si mi vpiroč prečenjena prijatelja J. resno v besedo segnil rekoč: „če Ti daruješ za poznani dobri namen 30 gl., jaz darujem...“, na kar sem Ti veselo odzdravil s plaskom na roko rekoč: „že velja!“ Moj delež je v rokah g. J.

Ker je pust minul, čas pokore in spolnitev dobrih del nastopil, jaz pa vsak dan v mesto ne hodim; zato sem pooblastil omenjeno pričó g. J., da sprejme obojni znesek ter ga vroči dotičnemu zavodu. Inače lep pozdrav.

F. K.

Gotov pomoček.

Vsadko dobi plačilo hitro nazaj, ako bi ostal moj gotovi

ROBORANTIUM (pomoček, da brača raste.)

brez uspeha. Ima tudi gotov uspeh proti pleši, izpadanju las, lusknasti glavi in osivljenju las. Uspeh je gotov po nekaterem drgnenju. Deluje hitro. Izvirne steklenice razposilja po 1 gl. 50 kr., steklenico za poskusno po 1 gl. 1. Grolich v Brnu. Zaloge: v Gorici: Cristofoleiti, lekar; v Trstu: Pavel Rocca, lekar v mestni palači; v Ljubljani: Ed. Malvo; v Zadru: N. Androvich.

Roborantium rabi se pogosto z uspehom tudi proti slabosti spomina in bolesti v glavi, kar se lahko dokaže s spričevali in zahvalami.

NB. V imenovanih zalogah dobi se tudi ustna karpaska voda Grolichova, gotova pomoček zoper vsakoršno bolenje zob, neobhodno potrebna, da se ohrani njih lepota, izvrstno sredstvo, da se ohranijo in čistijo zobje, usta in lesna, sestavljena iz zdravilnih korenin moavskih Karpat; prave steklenice po 60 kr.

Dr. Alojzij Delpiero
zdravnik-ranocelnik-porodničar
stanuje v ulici sv. Antona
h. št. 1. prvo nadstropje
v Gorici.

Prav dober domači brinjevec

po 1 gl. liter, in tudi na veliko, dobi se v Čepovanu pri Štefanu Šuligoj-i.

Mlad kapelnik,

ki more podučevati v inštrumentih na lok in sapo in ima najboljša spričevala, išče službo. Uljudne ponudbe sprejema opravištvu lista pod napisom: kapelnik.

CVET ZOPER TRGANJE

po dr. Maliču

je odlično najboljšo zdravilo zoper protin ter revmatizem, terganje po udih, bolečine v križi ter živcih, otekline, otrpele ude in kite it., malo časa čó se rabi, pa mine po polnem trganju, kar dokazuje obilno zahval. Zahteva naj se samo „cvet zoper trganje po dr. Maliču“ s zvraven stoječim znamenjem; 1 steklenica 50 kr.

Zahvala.

Gospodu pl. Trnkóczy-ju, lekarju v Ljubljani. Moja mati so na protinskem bolezni na nogi silno trpeli in razna domača zdravila brezuspešno rabili. Ko je po bolezen čedaje hujša prihajala in uže več dnij niso mogli stopiti na nogo, spomnim se na Vaš dr. Maličev protinski cvet po 50 kr. ter si ga nemudoma naročil. In res imel je čudovit vspeh, da so se po kratkej rabi oprostili mučnih bolečin. S popolnim prepričanjem priznavam torej dr. Maličev protinski cvet kot izvrstno zdravilo in ga vsakemu bolniku v podobnej bolezni priporočam. Vašej blagorodnosti pa izrekam najpristrénejšo zahvalo, z vsem spoštovanjem udani

Fran Jug, posestnik v Šmarji p. Celji.

Planinski zeliščni sirup krajuski, izbere zoper kašelj, hripavost, vratobol, prano in pljučne bolezni; 1 steklenica 50 kr. Koristnejši nego vsi v trgovini se nahajajoči soki in sirupi.

Kri čistilne kroglice. c. kr. priv., ne sme bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so že tiskokrat sijajno osvobodile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, skazenem želodecu, jetrnih in obistnih boleznih, v skatuljah 21 kr.; jeden zavoj s 6 skatuljami 1 gold. 5 kr. Razpošilja se le j-den zavoj.

Naročila se izvrše: najhitreje s poštnim povzetjem v lekarni pri „samorogu“ Jul. pl. TRNKÓCZY-ja na Mestnem tergu v Ljubljani.

Oznanilo.

Podpisani dovoljuje si s tem uljudno naznaniti, da je v tukajšnjem mestu odprl zalogo svojega piva iz Schwechata pod naslovom: „Antona Dreherja zaloga piva v Gorici“ in da je izročil njeno oskrbovanje gospodu M. Skutezky-ju, ki začne svoje delovanje 1. marca t. l.

Priporočam ga blagovoljni naklonjenosti slavnega občinstva.

Spoštovanjem

Anton Dreher.

Z ozircem na zgornje oznanilo stojem si v čast vabiti najuljudnejše gospode gostilničarje in sl. občinstvo na staroznano

„pivo iz Schwechata“,

katerega ima podpisani v navlašč za to sezidani kleti obilno zalogo v posodah navadne velikosti, kakor tudi v steklenicah po polici in po pol litra. V isti hiši v ozkih ulicah (Via Stretta) h. št. 5 nahaja se pivarna

„PRI LEDENICI“,

kjer ima vsakdo prihko, da se z majhno poskušnjo prepriča o dobroti blaga.

Visokim spoštovanjem

M. Skutezky,
založenc.